

MANUEL VÁZQUEZ PORTAL

Patrii și doruri

*Două patrii am eu: Cuba și a mea
(parafrază de Roque Dalton
pe versuri de José Martí)*

Mai mult de o patrie are cubanezul; de mai mult de un dor suferă el. Și spun asta atât despre cubanezul închis în insulă, cât și despre cubanezul care poartă insula închisă în inima sa.

Patria, deși o abstracție, este și un șir de trăiri și amintiri. Locul unde am trăit trăiește pentru totdeauna în amintirea noastră. Se simte un miros de timp trecut în fiecare pas nou. O casă, un cartier, un oraș sunt semănătura pe care se naște dorul atunci când ochii, care nu mai sunt aceiași, se închid și le evocă. Dorul este candela care așteaptă doar adierea amintirii ca să ardă cu mai multă strălucire. Omul nu știe să trăiască fără memorie. Un prieten, o iubire, o mascotă pot, în depărtarea timpului și a spațiului, să ne restituie orgia fantomelor despre care credeam că era fericirea.

Fiecare om are o patrie intimă care este cea cu-adevărat dureroasă. În ea el e rege și în ea locuiesc toți supușii inimii sale care, mai târziu, îl fac vasal al propriei sale absente. El o compune și o recompune cu urzeala zilelor care se întretes și se confundă, strălucesc și se pierd. Este mai frumos trecutul pentru că poți șterge ceea ce durea. Este mai trist trecutul pentru că nu-l poți ameliora decât în amintire. Din acest joc strălucitor de a vedea cu ochi noi se nasc îmbrățișările pe care încetăm să le mai dăm, mângâiere devine corecția aplicată cu cureaua de bunică morocănoasă, se ivește iertarea pe care nu am oferit-o la timp, răsare, până la urmă, dragostea care ne face magnifici în nimicnicia noastră față de vastul univers, de întinsa viață.

Lupta nesfârșită în care continuăm să ne aflăm ca să încetăm de a mai fi este sursa tuturor dorurilor. Patria se adaptează la această complicată geografie de cicatrici cu care este desenată puțina noastră istorie. Unde a fost o casă rămâne visul celui care a locuit în ea, unde a fost un drum rămâne zgomotul pașilor celor care l-au intersectat și, chiar dacă la înapoiere nu mai găsim casa nici drumul, sau ni se par diferite cele pe care le-am găzduit în

amintire, vom continua să suferim pentru ele. Nu există salvare. Memoria este un coș cu minuni. Floarea moartă parfumează din nou, iarăși visează copilul pe care l-am lăsat în urmă și ne atinge iar un zâmbet pe care poate l-am pierdut.

Pentru cubanezul care și-a luat cu el casa și drumul în valiza exilului, dorul i se naște din trecut. Pentru cubanezul căruia i-au șters casa și drumul încă de pe când o locuia și îl intersecta, dorul se naște din prezent. Pentru cubanezul din exil dorul înseamnă să se întoarcă. Pentru cubanezul din insulă dorul înseamnă să plece.

Dar a pleca sau a se întoarce sunt o capcană. *Patria intimă dăinuie*. Nu putem reveni la ea pentru că nu va mai fi așa cum o evocăm. Nu o putem părăsi pentru că ar călători cu noi pretutindeni. Patria nu se face din călătorii sau claustrări. Nu scapă de ea cel care se îndepărtează, nici nu dăinuie în ea cel care rămâne. Patria umblă cu noi. Este personală, irepetabilă, proprie. Doar neghiobii, nebunii sau satrapii cred că patria lor este patria tuturor. Doar neghiobii, nebunii sau satrapii cred că cei care nu acceptă patria lor rămân fără nicio patrie. Pentru ca patria să fie a tuturor este nevoie să se respecte, să se îngrijească și să se lase să înflorească patria fiecăruia. Nimeni nu are dreptul să-și impună patria ca paradigmă. Marea patrie se formează când se întâlnesc în ea toate patriile intime și împreună își găsesc realizarea.

Suferă de dor cel care pleacă obligat de cineva care vrea să-i impună o patrie ce nu este a lui, și suferă de dor cel care rămâne pierzând o patrie împrumutată, desenată de alte capricii și care îi este impusă cu riscul de a și-o pierde pe a sa proprie. Victime sunt amândoi. Cei care de departe jinduiesc după patria care a fost, cei care dinăuntru jinduiesc după patria care ar putea să fie. Victime sunt amândoi pentru că nimeni nu are o patrie mare. Numai patria care permite dăruirea naturală a patriei intime merită privilegiul de a se numi patrie. Și aceasta nu este Cuba, sau nu este Cuba mea.

(Text difuzat în cadrul Campaniei pentru eliberarea deținuților politici
„Amintește-ți de prizonieri ca și cum tu însuți ai fi prizonier” Evrei 13-3)

Traducere de Micaela Ghițescu